

HUS SYÖPÄKESKUS

**Tietoa vahvoista
kipulääkkeistä
Potilasohje**

Jos sinulla on kysyttävää tai tarvitset neuvoa
käyttäessäsi lääkettä, ota yhteyttä
Arkisin ota yhteyttä hoitavaan yksikköön
puh. _____

TÄMÄN ESITTEEN TARKOITUKSENA on antaa tietoa sinulle määrätystä kipulääkityksestä, sen vaikutuksista ja huomioitavista seikoista. Esite kannustaa sinua kysymään lisätietoa kaikista niistä asioista, jotka askarruttavat mieltäsi.

Lääkeaine ja sen vaikutustapa

Sinulle on aloitettu vahva kipulääke sairautesi aiheuttaman kivun hoitoon.

Lääkärin sinulle määräämä pitkävaikutteinen kipulääke on:

LÄÄKKEEN NIMI	ANNOS, ESIM. 10 MGx2

Lääkärin sinulle määräämä lyhytvaikutteinen tarvittaessa otettava kipulääke on:

LÄÄKKEEN NIMI	ANNOS, ESIM. 5 MG TARVITTAESSA

VAHVAT KIPULÄÄKKEET ovat morfiinin kaltaisia lääkkeitä, jotka vaikuttavat pääosin keskushermostossa estäen kivun välittymistä. Vahvat kipulääkkeet annostellaan tavallisimmin suun kautta otettavina tabletteina. Pitkävaikutteinen kipulääke annostellaan yleensä kahdesti vuorokaudessa, aamuin ja illoin. Joskus lääke voidaan ottaa myös kolmesti vuorokaudessa. Lääkkeen voit ottaa joko ruokailun yhteydessä tai tyhjään mahaan riittävän nestemäärän kera. Kipulääke tehoaa parhaiten, kun otat lääkkeen säännöllisesti (esim. klo 8 ja 20). Kipulääke aloitetaan yleensä pienellä annoksella, ja sitä nostetaan ohjeiden mukaan.

LYHYTVAIKUTTEISTA KIPULÄÄKETTÄ voit ottaa annetun ohjeen mukaan, jos tunnet kivun lisääntyvän pitkävaikutteisen lääkkeen käytöstä huolimatta. Ota lyhytvaikutteinen kipulääke

ajoissa ennen kivun voimistumista. On tärkeää kirjata ylös ottamasi lisäannokset, koska se antaa tietoa lääkeannoksen noston suunnitteluun. Kivun lisääntyessä lääkitystä voidaan lisätä lääkärin antamien ohjeiden mukaisesti. Ole yhteydessä hoitavaan yksikköön, jos määrätty annokset eivät ole riittäviä. Lääkäri määrää lääkkeen annostuksen ja arvioi tilannetta säännöllisesti. On tärkeää noudattaa annettuja ohjeita.

Kivun arviointi

Kivun voimakkuuden arvioinnilla ja seurannalla löydämme sinulle sopivan kivunlievityskeinon. Parhaiten kivun arviointi ja seuranta onnistuvat kipumittarin avulla. Puhelimessa tai vastaanotolla pyydämme sinua arvioimaan kipuasi asteikolla 0–10. Asteikolla 0 tarkoittaa kivuttomuutta ja 10 pahinta mahdollista kipua.

Yleisimmät haittavaikutukset

Yleisin vahvojen kipulääkkeiden aiheuttama haittavaikutus on ummetus. Ummetuslääkettä tulee käyttää säännöllisesti koko kipulääkityksen käytön ajan ennaltaehkäisevästi niin, että suoli toimii vähintään kolmen vuorokauden välein, uloste on pehmeää ja ulostaminen ei vaadi suuria ponnisteluja. Ummettava vaikutus kestää niin kauan, kuin käyttää vahvoja kipulääkkeitä. Riittävästä nesteen nauttimisesta tulee myös huolehtia. Ummetuksen ehkäisyä tai hoitona käytetään suolen sisällön nestemäärää lisääviä lääkkeitä (esim. Pegorion®, Movicol® tai Levolac®) tai suolen supistustoimintaa lisääviä lääkkeitä (esim. Laxoberon®). Jos ummetus ei hoidu näillä lääkkeillä, ole yhteydessä hoitavaan tahoon. On tärkeää noudattaa annettuja ohjeita.

Vahvat kipulääkkeet voivat aiheuttaa myös pahoinvointia ja väsymystä, mutta yleensä nämä oireet helpottuvat muutamassa päivässä. Tarvittaessa pahoinvointiin voidaan aloittaa lääkitys. Jos pahoinvointi tai väsymys jatkuu pidempään tai on hankalaa, ota yhteyttä hoitopaikkaan.

Muuta huomioitavaa

Psyykkisen riippuvuuden kehittyminen vahvoin kipulääkkeisiin on vakavasti sairailta ihmisillä erittäin harvinaista. Kovan kivun hoidossa vahva kipulääke ei tuota samanlaista mielihyvää ja pakonomaista tarvetta lääkkeen käyttöön kuin silloin, kun lääkettä käytetään huumausaineena. Lääkinällinen käyttö vakavan kivun hoidossa johtaa harvoin lääkkeiden väärinkäyttöön.

Fyysinen tottuminen vahvoin kipulääkkeisiin vakavasti sairailta, kivuliailla potilailla on sen sijaan normaali ilmiö. Tästä johtuen potilaalle tulee vieroitusoireita, mikäli kipulääkeannosta vähennetään tai se lopetetaan äkillisesti. Jos lää-

käri katsoo lääkkeen lopettamisen tarpeelliseksi, lääkitys lopetetaan asteittain, jolloin vieroitusoireita ei tule. Lääkitystä ei saa itse lopettaa.

Autolla ajo

Vahvat kipulääkkeet heikentävät reaktiokykyä ja kykyäsi ajaa autoa. Autolla ei saa ajaa lääkitystä aloittaessa tai annosta suurennettaessa sekä lyhytvaikutteisen kipulääkkeen käytön yhteydessä. Aina jos lääke aiheuttaa sinulle tokkuraisuutta, väsymystä, sekavuutta tai heikentää ajokykyäsi muutoin, sinun ei pidä lähteä ajamaan autoa. Myös sairautesi ja muiden lääkkeiden käyttö vaikuttavat ajokykyysi. Vastuu liikenteen turvallisuudesta on sinulla itselläsi.

Hoitava taho ei suosittele autolla ajoa vahvojen kipulääkkeiden vaikutuksen alaisena. Keskustele hoitavan lääkärin kanssa autoilusta.

Resepti

Kipulääkitystä varten tarvitset lääkäriltäsi reseptin. Lääkäri voi uusien reseptin puhelimitsekin, mutta on hyvä huomioida, että lääkkeesi riittävät seuraavaan sovittuun kontrollikäyntiin asti. Ota ajoissa yhteyttä hoitohenkilökuntaan, jos huomaat lääkkeen kuitenkin loppuvan ennen sovittua käyntiä.

Erityskorvattavuus

Vakavaa sairautta, kuten syöpää sairastava potilas on oikeutettu vahvojen kipulääkkeiden erityiskorvattavuuteen. Saadaksesi korvauksen tarvitset siihen lääkäriltäsi B-lausunnon. Erityskorvaus astuu voimaan sen jälkeen, kun B-lausunto on toimitettu Kelaan. Kelakorttiin tulee merkintä erityiskorvattavista lääkkeistä.

On tärkeää noudattaa annettuja ohjeita.

HUS on Suomen suurin terveydenhuoltoalan toimija ja koko maan toiseksi suurin työnantaja. Osaamisemme on kansainvälisesti korkeatasoista. Tuotamme palveluja 24 jäsenkunnan yli 1,6 miljoonalle asukkaalle ja vastaamme monien erityisalojen sairaanhoidosta valtakunnallisesti. Vuosittain puoli miljoonaa erikoissairanhoidon potilasta saa hoitoa 23 sairaalassamme. HUS:n liikevaihto on noin kaksi miljardia euroa ja palveluksessamme on noin 22 500 ammattilaista.

Ohjeen laatinut: sairaanhoitaja Riitta Salmen ja lääkäri

Lähteet:

Käypähoito-suositus

Saarto ym: Palliatiivinen hoito Duodecim

www.hus.fi/syopakeskus

Haartmaninkatu 4

PL 180, 00029 HUS

puh. 09 4711

- www.facebook.com/hussyopalaaketutkimus
- twitter.com/HUS_uutisoj
- www.linkedin.com/company/hospital-district-of-helsinki-and-uusimaa-hus-
- www.youtube.com/HUSvideot
- www.issuu.com/husjulkaisut